

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ І ЕКОНОМІКИ ФАРМАЦІЇ ТА
ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

Методичні рекомендації

для фармацевтів/провізорів-інтернів

до проведення семінарів з дисципліни
«УПРАВЛІННЯ І ЕКОНОМІКИ ФАРМАЦІЇ»

Частина I

галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальність 226 «Фармація, промислова фармація»
освітня програма «Фармація»

Запоріжжя

2022

Склали проф., д-р фарм. наук, зав. каф. управління і економіки фармації та фармацевтичної технології Бушуєва І. В., канд. фарм. наук, ст. викл. каф. управління і економіки фармації та фармацевтичної технології Єренко О. К.

Методичні рекомендації оговорені та ухвалені на засіданні кафедри управління і економіки фармації та фармацевтичної технології і рекомендовані до затвердження цикловою методичною комісією

« ___ » листопада ___ 2022р. Протокол № ___

Зав.кафедри

професор І. В. Бушуєва

Методичні рекомендації затверджені на засіданні циклової методичної комісії з фармацевтичних дисциплін та рекомендовані для використання в освітньому процесі

« ___ » _____ 2022 р. Протокол №

Голова циклової методичної
комісії фармацевтичних дисциплін

д.біол.н. С. Д. Тржецинський

ЗМІСТ

1.	Тема 1. Державне регулювання лікарського забезпечення. Державний контроль фармацевтичної діяльності. Державне регулювання цін на лікарські засоби та ВМП. Реалізація програми «Доступні ліки».	4
2.	Тема 2. Законодавче регулювання обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Особливості відпуску. Підсумковий контроль за 1 розділом.	17
3.	Тема 3. Фінансово-економічна діяльність аптечного закладу. Організація фармацевтичного забезпечення населення в умовах медичного страхування. Аудиторський контроль: сутність, призначення. Організація проведення аудиторської перевірки.	29
4.	Тема 4. Управління трудовими ресурсами. Правове регулювання трудових відносин.	38

ТЕМА 1: «ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЛІКАРСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ . ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦІНОУТВОРЕННЯ. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОГРАМИ «ДОСТУПНІ ЛІКИ»

Актуальність теми. Щоб реалізувати права громадян України на охорону здоров'я держава забезпечує доступність найнеобхідніших лікарських засобів, захист громадян у разі заподіяння шкоди їх здоров'ю внаслідок застосування лікарських засобів за медичним призначенням, а також встановлює пільги і гарантії окремим групам населення та категоріям громадян щодо забезпечення їх лікарськими засобами в разі захворювання. Державна політика у сфері створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів спрямовується на підтримку наукових досліджень, створення та впровадження нових технологій, а також розвиток виробництва високоефективних та безпечних лікарських засобів, забезпечення потреб населення ліками належної якості та в необхідному асортименті здійсненням відповідних загальнодержавних програм, пріоритетного фінансування, надання пільгових кредитів, встановлення податкових пільг тощо.

I. Мета навчання:

Надання провізорам-інтернам знань з питань державного регулювання лікарського забезпечення, у сфері створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів та ціноутворення в фармацевтичній діяльності.

II. Кінцеві результати засвоєння теми

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми фармацевти/провізори – інтерни повинні:

знати: основи ціноутворення та методи державного регулювання лікарського забезпечення;

вміти: визначати основні методи здійснення державного регулювання лікарських засобів, використовувати методи ціноутворення в фармації; користуватися програмою «Доступні ліки» ;

мати фахові (предметні) компетентності: використовувати набуті знання в професійній діяльності щодо регулювання та контролю лікарського забезпечення та ціноутворення ;

III. Термін заняття 4 акад. години

IV. План проведення заняття

1. Організаційна частина:

Контроль відвідування. Ознайомлення фармацевта/провізора-інтерна з темою, метою та планом заняття. Визначення критеріїв оцінювання - **10 хвилин**

2. Вступна частина:

Контроль викладачем базісного рівня знань фаармацевтів/провізорів-інтернів з даної теми на підставі їх самостійної підготовки к заняттю методом усного опитування або вхідного тест-контролю - **20 хвилин**

3. Основна частина:

Вивчення, конспектування, дискусія фармацевтів/провізорів-інтернів та пояснення викладачем найбільш важливих термінів, понять, певних проблематичних питань теми з використанням методичних рекомендацій для фармацевтів/провізорів-інтернів. Розбір і засвоєння графологічної структури теми - **60 хвилин**

4. Самостійна робота фармацевтів/провізорів-інтернів:

Виконання ситуаційних завдань з теми (2 завдання для виконання) та бліц-опитування. Індивідуальний контроль результатів рішення - **60 хвилин**

5. Заключна частина:

Заключний тестовий контроль знань та умінь з теми. Виставлення кожному фармацевту/провізору-інтерну оцінки – **20 хвилин**

Академічна перерва - **10 хвилин**

Разом - **180 хвилин**

V. Перелік контрольних питань

1. Які функції виконує Міністерство Охорони здоров'я.

2. Органи, які здійснюють управління і регулювання у фармацевтичній діяльності

3. Що належать організаційній структурі фармацевтичної галузі.

VI. Графологічна структура теми

1. Основні цілі державного регулювання фармацевтичної діяльності.
2. Організаційна структура та органи управління фармацевтичної галузі.
3. Функції та повноваження центральних органів державної влади й управління.

VII. Найбільш важливі термінологічні поняття та теоретичні питання теми

державне регулювання; державний контроль, інспектування, фармацевтична діяльність.

VIII. Завдання для самостійної роботи фармацевтів/провізорів-інтернів

Завдання 1.

Указати механізми державного регулювання фармацевтичної діяльності та законодавчо-нормативні документи, які визначають їх чинність та основні функції. Дані представити в таблиці 1.

Таблиця 1

№ з.п.	Механізм регулювання	Нормативний документ та його реквізити	Основні функції
1		Закон про лікарські засоби	
2		1. Про лікарські засоби : Закон України від 04.04.1996 р. №123/96-ВР 2. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від №222-VIII від 02.03.2015 р.	

		3. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) : Постанова КМУ № 929 від 30.11.2016 р.	
3		1. Про лікарські засоби : Закон України від 04.04.1996 р. №123/96-ВР 2. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від №222-VIII від 02.03.2015 р.	
4		Закон «Про ціни та ціноутворення»	
5		Наказ МОЗ від 23.08.2005 N 421 Про затвердження Порядку проведення сертифікації підприємств, які здійснюють оптову реалізацію (дистрибуцію) лікарських засобів	
6			
7		Податковий Кодекс України за № 2755-VI від 02.12.2010	

Завдання 2. Дайте відповіді на питання.

1. Назвіть основні функції державного регулювання. Надайте характеристику: «коригуюча функція», «нормативна функція», контролююча функція». Назвати загальні риси вищеназваних функцій. Дані представити у таблиці 2.

Таблиця 2

№	Функція	Характеристика	Загальні риси
1	Коригуюча		
2	Нормативна		
3	Контролююча		

ІХ. Підсумковий контроль знань

1. Назвіть державний орган ліцензування господарської діяльності з виробництва, оптової, роздрібною торгівлі лікарськими засобами:

А. Державний фармакологічний центр

В. Департамент регуляторної політики у сфері обігу лікарських засобів та продукції в системі охорони здоров'я

С. Науково-експертний фармакопейний центр

Д. Державна інспекція по контролю якості лікарських засобів та виробів медичного призначення

Е. Територіальний орган виконавчої влади

2. Заходи державного нагляду (контролю) здійснюються територіальним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері контролю якості та безпеки лікарських засобів відповідно до затвердженого плану. У який термін повинен бути затвердженим план планових перевірок:

А. До 1 квітня року, що передує плановому

В. До 1 квітня року, що передує плановому

С. До 1 грудня року, що передує плановому

Д. До початку планового року

Е. Не підлягають перевірці

3. Тривалість позапланових перевірок фармацевтичних підприємств, що здійснюються територіальним органом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері контролю якості та безпеки лікарських засобів не може перевищувати:

- A. 10 робочих днів
- B. Двох тижнів
- C. Двох місяців
- D. Кварталу
- E. 3 робочих днів

4. Одним із основних завдань Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками є здійснення контролю за роботою з питань забезпечення якості лікарських засобів у процесі їх виготовлення в умовах аптек, оптової та роздрібною торгівлі суб'єктів господарської діяльності:

- A. Комунальних підприємств
- B. Державних аптек
- C. Незалежно від форми власності та підпорядкування
- D. Усіх аптек, крім відомчих
- E. Тільки приватних

5. Підставою для перевірки є наказ Держлікслужби (або територіальної служби) в якому зазначені:

- A. Назва суб'єкта, його місцезнаходження, термін проведення перевірки
- B. Характер перевірки, склад робочої групи інспекторів
- C. Назва суб'єкта, термін проведення перевірки
- D. Назва суб'єкта, його місцезнаходження, склад робочої групи інспекторів, термін проведення, характер перевірки

6. Наказ на проведення перевірки Держлікслужби друкується на фірмовому бланку і завіряється:

- A. Підписом начальника або його заступника
- B. Печаткою Держлікслужби
- C. Печаткою Держлікслужби (територіальної служби), підписом начальника або його заступника
- D. Печаткою Держлікслужби і підписом начальника
- E. Підписом державного інспектора

7. Невиконання аптекою приписів, щодо усунення порушень вимог законодавства, виявлених під час здійснення заходу державного нагляду (контролю), тягне за собою застосування до суб'єкта господарювання у порядку, встановленому законом:

- A. Догани
- B. Відрахування із заробітної плати
- C. Звільнення
- D. Штрафних санкцій
- E. Анулювання ліцензії

8. Ким здійснюється державний контроль за роботою суб'єктів господарської діяльності (аптеки) незалежно від їх форми власності та підпорядкування?

- A. Управління аудиту та аналітики МОЗ
- B. Управління фармацевтичної діяльності та якості фармацевтичної продукції
- C. Державний експертний центр МОЗ України (ДЕЦ)
- D. Державною службою України з лікарських засобів та контролю за наркотиками та її територіальні підрозділи
- E. Фармацевтичний директорат МОЗ України

9. Як здійснюється державна політика у сфері обігу лікарських засобів та забезпечення населення і лікувально-профілактичних установ?

- A. МОЗ встановлює порядок відпуску лікарських засобів

В. МОЗ встановлює порядок закупівлі лікарських засобів і виробів медичного призначення

С. Через закони, нормативні документи і накази МОЗ

Д. МОЗ затверджує перелік лікарських засобів і виробів медичного призначення, які можуть накуповуватись закладом охорони здоров'я за бюджетні кошти

Е. Відповідною постановою Кабінету Міністрів України передбачено додержання належної аптечної практики

10. При яких захворюваннях в Україні проводиться реімбурсація ліків відповідно до урядової програми «Доступні ліки»?

А. Бронхіальна астма, діабет 2 типу, артеріальна гіпертензія, пересадка нирки

В. Бронхіальна астма, діабет, інфаркт

С. Діабет, серцево-судинні захворювання

Д. Діабет 2 типу, артеріальна гіпертензія, інсульт

Е. Бронхіальна астма, діабет 2 типу, серцево-судинні захворювання

11. Матеріальна відповідальність працівників – це один із видів юридичної відповідальності, що виражається в зобов'язанні працівників покрити цілком або частково матеріальний збиток, завданий з їхньої провини. Вкажіть ступінь матеріальної відповідальності у членів акціонерного товариства:

А. внесками до статутного фонду

В. у межах вкладів

С. необмежена

Д. у межах акцій, які їм належать

Е. солідарна

12. В аптеках звільнені від будь-якого виду матеріальної відповідальності:

А. провізор-інтерн

В. бухгалтер

- C. завідувач аптеки
- D. касир
- E. фармацевт

13. Вкажіть який вид матеріальної відповідальності несе провізор (касир) аптечного підприємства?

- A. Колективну
- B. Індивідуальну
- C. Бригадну
- D. Адміністративну
- E. Кримінальну

14. Вкажіть, в якому випадку переоформляється угода про бригадну матеріальну відповідальність?

- A. Вибутті з колективу 30% членів від початкового складу
- B. Вибутті з колективу 25% членів від початкового складу
- C. Вибутті з колективу 50% членів від початкового складу
- D. Вибутті з колективу працівника
- E. Прийнятті до колективу працівника

15. Керівний персонал та інші працівники аптечних закладів повинні виконувати покладені на них обов'язки і мати відповідні повноваження та відповідальність для їх виконання згідно з:

- A. Посадовими інструкціями
- B. Штатним розкладом аптечного закладу
- C. Графіком виходу на роботу
- D. Документами про спеціальну освіту та підвищення кваліфікації
- E. Документами, що підтверджують правовідносини працівників із суб'єктом господарювання

16. В аптеках індивідуальна матеріальна відповідальність покладається на:

- A. провізора-інтерна
- B. бухгалтера
- C. провізора-аналітика
- D. провізора (касира)
- E. санітарку

17. В аптеках індивідуальна матеріальна відповідальність покладається на:

- A. завідувачів відділами аптеки, де немає можливості ввести колективну (бригадну) матеріальну відповідальність
- B. провізора-аналітика
- C. бухгалтера
- D. старших провізорів
- E. санітарку

18. Матеріальна відповідальність оформлюється:

- A. договором
- B. письмовою угодою, укладеною між працівником (працівниками) і аптекою
- C. контрактом, укладеним між працівником (працівниками) і завідувачем аптеки
- D. в усній формі
- E. угодою, укладеною між працівниками аптеки

19. Відповідальність суб'єктів трудового права виявляється у двох її різновидах, а саме:

- A. позитивний і ретроспективний (негативний)
- B. ретроспективний і нейтральний
- C. нейтральний і позитивний

20. Обов'язкові умови настання повної матеріальної відповідальності:

- A. досягнення працівником 21 року
- B. досягнення працівником 18 років
- C. досягнення працівником 16 років
- D. такі умови законодавством не оговорюються

X. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації для фармацевтів/провізорів-інтернів з даної теми
2. Лекційний матеріал у вигляді презентації (на електронних ресурсах кафедри)
3. Відеолекції на порталі відео лекцій університету
4. Нормативно-законодавчі акти

XI. Рекомендована література:

Основна:

1. Конституція України [Електронний ресурс]: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (із зм. і доп.) / Верховна Рада України. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%>.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я [Електронний ресурс]: Закон України від 19.11.1992 № 2801-ХІІ (із зм. і доп.) / Верховна Рада України- Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2801>.
3. Положення про Міністерство охорони здоров'я України: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 267 - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
4. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності [Електронний ресурс]: Закон України від 05.04.2007 № 877-V (із зм. і доп.) / Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/877-16>.
5. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібної торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних

фармацевтичних інгредієнтів) : Постанова КМ України від 30 листопада 2016 р. № 929. - [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

6. Про затвердження положення про Державну службу України з лікарських засобів та контролю за наркотиками: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 647. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

7. Про затвердження порядку ліцензування діяльності, пов'язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2007 р. № 1387 - [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

8. Про ліцензійні умови провадження господарської діяльності з розроблення, виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, пересилання, ввезення, вивезення, відпуску, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів (Витяг): Наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2001 № 39/66 - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>

9. Про порядок проведення сертифікації підприємств, які здійснюють оптову реалізацію (дистрибуцію) лікарських засобів: Наказ Міністерства охорони здоров'я України 23.08.2005 № 421 - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

10. Про порядок проведення сертифікації лікарських засобів для міжнародної торгівлі: Наказ Міністерства охорони здоров'я України 14.01.2004 № 9 із змінами і доповненнями - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>

11. Про порядок здійснення державного контролю за якістю лікарських засобів, що ввозяться в Україну: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2005 р. № 902 із змінами - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>

Додаткова:

1. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення
[Електронний ресурс]: Закон України від 24.02.1994 № 4004-ХІІ (із зм. І доп.) /
Верховна Рада України. - Режим доступу:
<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>

ТЕМА 2: «ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ПРЕКУРСОРІВ. ОСОБЛИВОСТІ ВІДПУСКУ. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА 1 РОЗДІЛОМ»

Актуальність теми. Запровадження предметно-кількісного обліку наркотичних, психотропних, прекурсорів, отруйних, деяких сильнодіючих та комбінованих лікарських засобів які містять трамадол, ефедрин, псевдоефедрин та декстропропоксифен не викликає сумніву. Актуальність полягає в посиленні контрольованого застосування вищеперерахованих груп лікарських засобів на підставі запобігання розповсюдження наркоманії.

I. Мета навчання:

Вивчити законодавчо-нормативну базу, яка регламентує предметно-кількісний облік лікарських засобів; засвоїти питання організації та документального оформлення предметно-кількісного обліку в аптеці.

II. Кінцеві результати засвоєння теми

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми фармацевти/провізори – інтерни повинні:

знати: основні технічні та інформаційні методи комп'ютерних технологій в фармації;

вміти: проводити аналіз законодавчо-нормативної бази , яка регламентує предметно-кількісний облік лікарських засобів, аналізувати та використовувати предметно-кількісний облік в аптеці;

мати фахові (предметні) компетентності: здатність використовувати отримані знання щодо законодавчо-нормативної бази , яка регламентує предметно-кількісний облік лікарських засобів в аптеці;

III. Термін заняття 4 акад. години

IV. План проведення заняття

1. Організаційна частина:

Контроль відвідування. Ознайомлення фармацевта/провізора-інтерна з темою, метою та планом заняття. Визначення критеріїв оцінювання - **10 хвилин**

2. Вступна частина:

Контроль викладачем базісного рівня знань фаармацевтів/провізорів-інтернів з даної теми на підставі їх самостійної підготовки к заняттю методом усного опитування або вхідного тест-контролю - **20 хвилин**

3. Основна частина:

Вивчення, конспектування, дискусія фармацевтів/провізорів-інтернів та пояснення викладачем найбільш важливих термінів, понять, певних проблематичних питань теми з використанням методичних рекомендацій для фармацевтів/провізорів-інтернів. Розбір і засвоєння графологічної структури теми - **60 хвилин**

4. Самостійна робота фармацевтів/провізорів-інтернів:

Виконання ситуаційних завдань з теми (2 завдання для виконання) та бліц-опитування. Індивідуальний контроль результатів рішення - **60 хвилин**

5. Заключна частина:

Заключний тестовий контроль знань та умінь з теми. Виставлення кожному фармацевту/провізору-інтерну оцінки – **20 хвилин**

Академічна перерва - **10 хвилин**

Разом - **180 хвилин**

V. Перелік контрольних питань

1. Порядок ліцензування господарської діяльності з обігу наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

2. Державне регулювання обігу наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

3. Особливості зберігання наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

VI. Графологічна структура теми

1.Посилання, які містять інформаційний матеріал з питань державного регулювання обігу наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та

прекурсорів:

А. Постанова Кабінету Міністрів України №589 від 03.06.2009 р. «Про затвердження Порядку здійснення діяльності, пов'язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, і контролю за їх обігом»; [електронний ресурс]. — режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/589-2009-п#Text>

В. Про затвердження Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів : Постанова КМУ №770 від 06.05.2000 р. [електронний ресурс]. — режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-%D0%BF>

С. Постанова Кабінету Міністрів України №282 від 6 квітня 2016 р. «Деякі питання ліцензування господарської діяльності з культивування рослин, включених до таблиці I переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого Кабінетом Міністрів України, розроблення, виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, реалізації (відпуску), ввезення на територію України, вивезення з території України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, включених до зазначеного переліку»; [електронний ресурс]. — режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/282-2016-п#Text>

VII. Найбільш важливі термінологічні поняття та теоретичні питання теми

Предметно-кількісний облік, наркотичні ЛЗ; психотропні ЛЗ; прекурсори; отруйні ЛЗ; комбіновані ЛЗ, які містять наркотичні ЛЗ; законодавче регулювання обігу.

VIII. Завдання для самостійної роботи фармацевтів/провізорів-інтернів

Завдання 1.

Надати класифікацію наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, відповідно до Переліку, затвердженого Постановою КМУ № 770 від 06.05.2000 року. Відповідну інформацію надати у форматі рис. 1.

Таблиця 1	
Таблиця 2	
Таблиця 3	
Таблиця 4	

Рис. 1. Класифікація наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, відповідно до Переліку, затвердженого Постановою КМУ № 770 від 06.05.2000 року.

Завдання 2.

З наведених у таблиці лікарських засобів виберіть ті, що підлягають ПКО в аптеці. Відповідь аргументуйте і надайте в таблиці 1.

Таблиця 1.

№	Назва ЛЗ	Примітка	№	Назва ЛЗ	Примітка
1	зопіклон		16	новокаїн	-
2	анестезин		17	Буторфанол (морadol тощо)	
3	клонідін (клофелін)		18	теофілін	
4	димедрол (табл., пор.)		19	тазепам	
5	дикаїн		20	векуроній	
6	сібазон		21	аналгін	
7	солпадеїн (кодеїн)		22	нандролон	
8	трамал петард		23	седуксен	
9	ефедрину гідрохлорид		24	калію перманганат	
10	Ефект (фенілпропаноламін)		25	адреналіну гідрохлорид	-
11	Етилморфіну гідрохлорид		26	циклодол (тригексифенідил)	
12	нітразепам		27	фенобарбітал	
13	трамалгін (трамадол)		28	фенілпропанолам	

			ін	
14	атропіну сульфат		29	кодеїну фосфат
15	кетамін		30	спирт етиловий

VIII. Підсумковий контроль знань

1. В аптеці ведеться предметно-кількісний облік. Вкажіть препарат, що підлягає ПКО в аптеці:

- A. Димедрол (тверді форми)
- B. Анестезин
- C. Інсулін
- D. Цисплатин
- E. Ампіцилін

2. До аптеки надійшов рецепт на лікарську форму, що містить атропіну сульфат, який підлягає предметно-кількісному обліку. Вкажіть термін зберігання такого рецепту в аптеці:

- A. 1 рік
- B. 3 роки
- C. 5 років
- D. 1 місяць
- E. Не зберігається, а повертається хворому

3. Вкажіть норму відпуску таблеток морфіну (5 мг) за одним рецептом:

- A. 30 табл.
- B. 15 табл.
- C. 50 табл.
- D. 40 табл.
- E. 25 табл

4. Вкажіть норму відпуску таблеток морфіну (10 мг) за одним рецептом:

- A. 30 табл.

- B. 15 табл.
- C. 40 табл.
- D. 20 табл.
- E. 50 табл

5. З наведених нижче груп лікарських препаратів, які реалізуються аптекою, зазначте таку, що підлягає предметно-кількісному обліку:

- A. Психотропні засоби
- B. Проносні засоби
- C. Антибіотики
- D. Нестероїдні протизапальні ЛЗ
- E. Стерильні лікарські форми

6. Вкажіть контрольовану речовину, комбіновані лікарські засоби з якою підлягають предметно-кількісному обліку в аптеках:

- A. Псевдоефедрин
- B. Анальгін
- C. Індометацин
- D. Парацетамол
- E. Анестезин

7. З яким органом влади узгоджується видача ліцензії на обіг наркотичних ЛЗ?

- A. ОБНОУ
- B. ОМОНУ
- C. СБУ
- D. МВСУ
- E. МОЗУ

8. Який орган влади уповноважений видавати ліцензії на обіг наркотичних

ЛЗ?

- A. МОЗУ
- B. СБУ
- C. ДІКЯЛЗКН
- D. МВСУ
- E. СЕСУ

9. У закладах охорони здоров'я наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори мають зберігатися, згідно з :

- A. Постановою Кабінету Міністрів України №589 від 03.06.2009 р.
- B. Постановою Кабінету Міністрів України №770 від 06.05.2000 р.
- C. Наказом МОЗ України №494 від 07.08.2015 р.
- D. Наказом МВСУ №52 від 29.01.2018 р.
- E. Наказом МОЗ України №360 від 19.07.2005 р.

10. Не підлягають ПКО:

- A. медичні аптечки, які знаходяться в каретах «швидкої допомоги»
- B. медичні аптечки транспортних засобів
- C. наркотичні ЛЗ, які застосовуються для екстренної медичної допомоги в приймальних відділеннях лікарень
- D. наркотичні ЛЗ, які застосовуються для екстренної медичної допомоги в пунктах травматології
- E. немає правильної відповіді

11. Гранично допустима для відпуску кількість ергометрину у складі наркотичного (психотропного) комбінованого лікарського засобу на 1 рецепт

- A. 0,002 г
- B. 1 г
- C. 0,6
- D. 0,2
- E. 0,06

12. За токсикологічною класифікацією лікарські засоби поділяються на певні групи. Виберіть серед наведеного переліку препаратів наркотичний?

- A. Кодеїн
- B. Анальгін
- C. Кофеїн
- D. Валідол
- E. Парацетамол

13. Згідно вимог наркотичні лікарські засоби підлягають предметно-кількісному обліку:

- A. в аптечних закладах; відділеннях і кабінетах лікувально-профілактичних закладів
- B. в аптечних закладах
- C. у відділеннях лікувальних установ
- D. у реєстратурі лікувальної установи
- E. канцелярії лікувального закладу

14. Уповноважена особа аптеки в партії щойно поставлених лікарських засобів виявила лікарські засоби, термін придатності яких минув. Про факт виявлення постачання таких лікарських засобів уповноважена особа повинна проінформувати територіальний орган центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сферах контролю якості та безпеки лікарських засобів, у тому числі медичних імунобіологічних препаратів, медичної техніки і медичних виробів, та обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, протидії їх незаконному обігу ...

- A. У десятиденний строк з наданням копій супровідних документів
- B. У кінці звітного місяця з наданням супровідних документів
- C. В цей же день та відправити їм лікарські засоби
- D. У двотижневий строк з наданням супровідних документів
- E. У місячний термін з наданням супровідних документів

15. Рецепти на наркотичні (психотропні) лікарські засоби в чистому вигляді або в суміші з індиферентними речовинами виписуються на спеціальних рецептурних бланках форми № 3 (Ф-3). Вкажіть умови зберігання спеціальних рецептурних бланків Ф-3 в аптеці:

- A. у замкнених шухлядах або сейфах
- B. у шафах
- C. в кабінеті завідувача аптеки
- D. не потребуються спеціальних умов зберігання
- E. не зберігаються у аптеці

16. Господарська діяльність з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) підлягає обов'язковому ліцензуванню. Вкажіть, яка державна структура є органом ліцензування в даному випадку:

- A. Державна служба з лікарських засобів та контролю за наркотиками
- B. Міністерство охорони здоров'я
- C. ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів»
- D. Державний експертний центр МОЗ України
- E. Кабінет Міністрів України

17. Рецепти на наркотичні (психотропні) лікарські засоби в чистому вигляді або в суміші з індиферентними речовинами виписуються на спеціальних рецептурних бланках форми № 3 (Ф-3). Вкажіть умови зберігання спеціальних рецептурних бланків Ф-3 в аптеці:

- A. у замкнених шухлядах або сейфах
- B. у шафах
- C. в кабінеті завідувача аптеки
- D. не потребуються спеціальних умов зберігання
- E. не зберігаються у аптеці

18. Згідно чинного законодавства аптечні заклади та їх структурні підрозділи, крім лікарських засобів, мають право продавати певні категорії товарів. Що з нижчепереліченого аптечні заклади НЕ мають права продавати?

- A. декоративну косметику та парфуми
- B. товари для немовлят та дітей, що не зареєстровані як медичні вироби
- C. інструменти та пристрої для догляду за ротовою порожниною, шкірою, нігтями, волоссям
- D. предмети та засоби для ароматерапії (ароматичні лампи, масла, палички, свічки)
- E. засоби, пристрої та інші товари для боротьби зі шкідливими звичками

19. Малі підприємства відіграють важливу роль у ринковій економіці, особливо в процесі її становлення. До основних переваг діяльності малих підприємств відносять:

- A. Низькі операційні видатки на управління
- B. Низька ринкова частка
- C. Слабка технічна оснащеність
- D. Уразливість до впливу зовнішніх чинників
- E. Низька ринкова частка

20. Для виписування рецептів затверджені дві форми рецептурних бланків. На якій формі рецептурного бланку можна виписати амбулаторному хворому рецепт на кетамін?

- A. не можна виписувати амбулаторним хворим
- B. на Ф-1
- C. на Ф-1 із додатковими реквізитами
- D. на Ф-3
- E. на Ф-3 із додатковими реквізитами

ІХ. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації для фармацевтів/провізорів-інтернів з даної теми
2. Лекційний матеріал у вигляді презентації (на електронних ресурсах кафедри)
3. Відеолекції на порталі відео лекцій університету
4. Нормативно-законодавчі акти

Х. Рекомендована література:

Основна:

1. Постанова Кабінету Міністрів України №589 від 03.06.2009 р. «Про затвердження Порядку здійснення діяльності, пов'язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, і контролю за їх обігом»; [електронний ресурс]. — режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/589-2009-п#Text>

2. Про затвердження Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів : Постанова КМУ №770 від 06.05.2000 р. [електронний ресурс]. — режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-%D0%BF>

3. Постанова Кабінету Міністрів України №282 від 6 квітня 2016 р. «Деякі питання ліцензування господарської діяльності з культивування рослин, включених до таблиці І переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого Кабінетом Міністрів України, розроблення, виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, реалізації (відпуску), ввезення на територію України, вивезення з території України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, включених до зазначеного переліку»; [електронний ресурс]. — режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/282-2016-п#Text>

4. Наказ МОЗ України №494 від 07.08.2015 р. «Про деякі питання придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у закладах охорони здоров'я»; [електронний ресурс]. — режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1028-15#Text>

5. Наказ МОЗ України №360 від 19.07.2005 р. «Правила виписування рецептів і вимог-замовлень на лікарські засоби й вироби медичного призначення»; [електронний ресурс]. — режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-05#Text>

6. Наказ МВС України №52 від 29.01.2018 р. «Про затвердження Вимог до об'єктів і приміщень, призначених для здійснення діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та зберігання вилучених з незаконного обігу таких засобів і речовин»; [електронний ресурс]. — режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0208-18#Text>

7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. (зі змінами й доповненнями) розділ XIII, ст. 307–309, 311–313, 318–320; [електронний ресурс]. — режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

8. Кодекс України «Про адміністративні правопорушення» від 07.12.1984 р., ст. 44; [електронний ресурс]. — режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

Додаткова:

1. Організація та економіка фармації. ч. 1. організація фармацевтичного забезпечення населення : нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А. С. Немченко, В. М. Назаркіна, Г. Л. Панфілова та ін. ; за ред. А.С. Немченко. — Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. — 360 с. — (національний підручник).

ТЕМА 3: «ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ АПТЕЧНОГО ЗАКЛАДУ. ОРГАНІЗАЦІЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ. АУДИТОРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ: СУТНІСТЬ, ПРИЗНАЧЕННЯ. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ»

Актуальність теми. В умовах переходу до ринкової економіки, реформування економічних відносин відбуваються радикальні зміни в системі обліку. З одного боку, це – надання зовнішньому середовищу інформації, яка характеризує фінансовий стан та результати господарчої діяльності підприємства. З іншого боку, – отримання менеджерами підприємства достовірної інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Саме цю проблему і вирішує на підприємстві система управлінських рішень.

I. Мета навчання:

Ознайомлення з основними принципами та методами управлінського обліку, його місцем в управлінні діяльністю підприємства та відмінностями між фінансовим та управлінським обліком; вивчення основних завдань аудиту, відмінностей між внутрішнім та зовнішнім аудитом та поняттям професійної етики аудитора

II. Кінцеві результати засвоєння теми

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми фармацевти/провізори – інтерни повинні:

знати: визначення бухгалтерського обліку, національну систему обліку і звітності, облікову політику, положення (стандарти) бухгалтерського обліку, бухгалтерський баланс, склад фінансової звітності, план бухгалтерських рахунків, організацію бухгалтерського обліку, методологію ведення бухгалтерського обліку, правила і процедури обробки облікової інформації та складання фінансової звітності, інформаційні завдання бухгалтерського обліку, види обліку і звітності;

вміти: проводити порівняльний аналіз управлінського та фінансового обліку;

мати фахові (предметні) компетентності: здатність використовувати у професійній діяльності знання щодо управлінського обліку та проведення аудиту фармацевтичних підприємств.

III. Термін заняття 4 акад. години

IV. План проведення заняття

1. Організаційна частина:

Контроль відвідування. Ознайомлення фармацевта/провізора-інтерна з темою, метою та планом заняття. Визначення критеріїв оцінювання - **10 хвилин**

2. Вступна частина:

Контроль викладачем базісного рівня знань фармацевтів/провізорів-інтернів з даної теми на підставі їх самостійної підготовки к заняттю методом усного опитування або вхідного тест-контролю - **20 хвилин**

3. Основна частина:

Вивчення, конспектування, дискусія фармацевтів/провізорів-інтернів та пояснення викладачем найбільш важливих термінів, понять, певних проблематичних питань теми з використанням методичних рекомендацій для фармацевтів/провізорів-інтернів. Розбір і засвоєння графологічної структури теми - **60 хвилин**

4. Самостійна робота фармацевтів/провізорів-інтернів:

Виконання ситуаційних завдань з теми (2 завдання для виконання) та бліц-опитування. Індивідуальний контроль результатів рішення - **60 хвилин**

5. Заключна частина:

Заключний тестовий контроль знань та умінь з теми. Виставлення кожному фармацевту/провізору-інтерну оцінки – **20 хвилин**

Академічна перерва - **10 хвилин**

Разом - **180 хвилин**

V. Перелік контрольних питань

1. Дати визначення поняттям «управлінський облік», «аудит», «аудиторська діяльність». Указати джерела законодавчої бази з даних питань.
2. Дати визначення поняття професійної етики аудитора.

VI. Графологічна структура теми

1. Зміст управлінського обліку.
2. Ознаки відмінностей управлінського та фінансового обліку.
3. Зовнішній та внутрішній аудит.
4. Поняття професійної етики (професійної культури) аудитора.
5. Етапи проведення аудиторської перевірки.

VII. Найбільш важливі термінологічні поняття та теоретичні питання теми

Управлінський (внутрішньогосподарчий облік); інформація, прийняття управлінських рішень; аудит; аудиторська діяльність; аудиторська звітність

VIII. Завдання для самостійної роботи фармацевтів/провізорів-інтернів

Завдання 1.

Визначити основні відмінності фінансового та управлінського обліку дані представити у таблиці.

Таблиця

Порівняльна характеристика фінансового та управлінського обліку

Ознака	Види обліку	
	Фінансовий	управлінський
Регламентация		
Обов'язковість ведення		
Ознака	Види обліку за призначенням	
	Фінансовий	Управлінський
Вимірники		

Періодичність складання звітів		
Відкритість інформації		

Завдання 2.

Аудитору пропонують розкрити інформацію щодо фірми, яку він нещодавно перевіряв, про обсяги та види продукції, яка виробляється та буде у найближчому майбутньому вироблятися. Ця пропозиція була отримана від потенційного замовника. Визначте професійну етичну загрозу, яка може виникнути, та за-пропонуйте шляхи до її вирішення.

ІХ. Підсумковий контроль знань

1. Проведення аудиторської перевірки фармацевтичної фірми замовлено аудитору. Що є підставою для його проведення?

- A. Усне звернення замовника до аудитора
- B. Протокол про намір провести аудиторську перевірку
- C. Лист-зобов'язання
- D. Письмове звернення замовника до аудитора
- E. Договір між аудитором та фармацевтичною фірмою

2. На підставі складеного письмового кваліфікаційного іспиту аудитор отримав сертифікат на право проведення аудиторської діяльності. Термін чинності зазначеного сертифіката не може перевищувати:

- A. п'яти років
- B. одного року
- C. двох років
- D. трьох років
- E. 10 років

3. Об'єктом управлінського контролю є:

- A. уся господарська діяльність підприємства
- B. рух та облік фінансових ресурсів
- C. виробничий процес підприємства
- D. збутова діяльність підприємства

Е. досягнення високої продуктивності праці

4. Закон України «Про аудиторську діяльність» спрямований на створення системи контролю з метою захисту інтересів користувачів фінансової та іншої економічної інформації. Про систему якого саме контролю йде мова?

А. Незалежний фінансовий контроль

В. Державний контроль

С. Бухгалтерський контроль

Д. Громадський контроль

Е. Фінансовий контроль

5. Для забезпечення аудиторської діяльності аудитори та аудиторські фірми застосовують відповідні стандарти аудиту, дотримання яких є обов'язковим. Затвердження стандартів аудиту є виключним правом:

А. Аудиторської палати України

В. Міністерства фінансів України

С. Кабінету Міністрів України

Д. Міністерства охорони здоров'я України

Е. Верховної Ради України

6. Аудит як незалежна форма фінансово-господарського контролю включає певні принципи. Вкажіть який принцип обумовлює високий професіоналізм при вивченні питань, поставлених замовником, посилення на норми аудиту

А. Компетентність

В. Організація аудиту

С. Незалежність аудитора

Д. Конфіденційність

Е. Методологія аудиту

7. Вкажіть, як називається форма перевірки об'єкта підприємницької діяльності в статистиці, ретроспективно впродовж певного проміжку часу

А. Ревізія фінансово-господарської діяльності

В. Аудит

С. Інспекція

D. Фармаконагляд

E. Державна служба України з лікарських засобів

8. Суб'єкт господарювання для незалежної перевірки діяльності свого підприємства уклав угоду з організацією, яка має спеціальний дозвіл на право здійснення аудиторської діяльності на території України та займається виключно наданням аудиторських послуг і проведенням супутніх аудиту робіт. Вкажіть, як називається така організація.

A. Аудиторська фірма

B. Аудиторська палата

C. Асоціація фармацевтів

D. Фармацевтична палата

E. Державний експертний центр

9. Ким визначаються норми і стандарти аудиту?

A. Аудиторською палатою України

B. Міністерством фінансів України

C. Комісією з аудиторської діяльності при Президентові України

D. Спілкою аудиторів України

E. Федерацією бухгалтерів і аудиторів України

10. Джерела інформації, які використовуються в аналізі господарської діяльності

A. Облікові, поза облікові, планові

B. Нормативно-правові акти, аудиторський висновок, план прибутку

C. Бізнес-плани, поточні плани, матеріали спеціальних досліджень

D. Економічні, закони розвитку виробничих відносин, оперативні плани розвитку підприємства, план доходів і витрат

E. План товарообігу, фінансовий план, план соціального розвитку

11. Дайте визначення терміну «бізнес-планування»

A. Один із видів планування, спрямований на економічний розрахунок реалізації конкретної підприємницької ідеї

B. Процес розробки концепції бізнесу в період створення підприємства

C. Комплексне дослідження основних аспектів діяльності підприємства

D. Процес, який відображає розвиток всіх напрямків роботи підприємства
E. Дослідження щодо очікування фінансових результатів діяльності підприємства (обсягів продажу та прибутку)

12. Проведення аудиторської перевірки фармацевтичної фірми здійснюється:

- A. За замовленням фармацевтичної фірми
- B. За вказівкою перевіряючих органів
- C. За планом, що визначається регіональною Держлікслужбою
- D. За бажанням правоохоронних органів
- E. За вимогою територіальних фармацевтичних асоціацій

13. Принципами управлінського обліку є такі:

- A. Наочність, науковість, системність, відповідальність, адаптивність.
- B. Цілісність, всебічність, обізнаність, релевантність, ефективність.
- C. Методологічний плюралізм, стратегічна орієнтація, «різна собівартість для різних цілей».

D. Методологічний плюралізм, оригінальність, орієнтація на потреби різних користувачів, конфіденційність.

14. Управлінський облік є складовою:

- A. менеджменту;
- B. планування;
- C. внутрішнього аудиту;
- D. корпоративної культури.

15. Що з наведеного можна в управлінському обліку вважати недоліком децентралізації управління:

- A. можливість звільнити вище керівництво від вирішення оперативних питань;
- B. зростання витрат на управління;
- C. можливість вищому керівництву зосередитися на вирішенні стратегічних питань діяльності підприємства;
- D. підвищення оперативності прийняття поточних рішень на відповідних рівнях управління.

16. Нормативною базою управлінського обліку є:
- A. внутрішньогосподарські нормативні документи;
 - B. П(С)БО;
 - C. МСБО;
 - D. нормативні документи центральних органів виконавчої влади та галузевих міністерств і відомств.
17. Управлінський облік відрізняється від фінансового обліку:
- A. деталізацією інформації;
 - B. відкритістю даних;
 - C. спрямованістю у часі;
 - D. усіма наведеними характеристиками.
18. Інформація управлінського обліку є:
- A. відкритою для всіх зацікавлених;
 - B. як правило, комерційною таємницею;
 - C. відкритою для акціонерів та потенційних інвесторів;
 - D. відкритою для постачальників і підрядників.
19. Управлінський облік щодо того, хто його організовує та щодо обов'язковості:
- A. організовується керівництвом підприємства та не є обов'язковим;
 - B. організовується державними органами (міністерствами і відомствами) та є обов'язковим;
 - C. організовується керівництвом підприємства та є необов'язковим з окремих питань;
 - D. організовується керівництвом підприємства та є обов'язковим за вимогами Податкового кодексу України.
20. Користувачами даних управлінського обліку є:
- A. інвестори, акціонери;
 - B. податкові органи;
 - C. фінансові та кредитні установи;
 - D. керівники всередині господарства

Х. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації для фамацевтів/провізорів-інтернів з даної теми
2. Лекційний матеріал у вигляді презентації (на електронних ресурсах кафедри)
3. Відеолекції на порталі відео лекцій університету
4. Нормативно-законодавчі акти

ХІ. Рекомендована література:

Основна:

1. Господарський кодекс України : Закон України № 436-IV від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс] // ВВР. – 2003. – №№18-22. – ст.144 – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.
2. Про аудит фінансової звітності: Закон України №140-V від 10.12.2017 р. [Електронний ресурс] // ВВР. – 2017. – №№13-17. – ст.112 – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=140-17>
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV // ВВР України. – 1999. – № 40.
4. Управління фармацією: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В.М. Толочко, І.В.Міщенко, Д.Л.Великий та ін.; За ред. В.М. Толочка. – Х.: Вид-во НФаУ: Золоті сторінки, 2016.
5. Основи економіки та системи обліку у фармації: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А.С.Немченко, Г.Л.Панфілова, В.М.Чернуха та ін.; За ред. А.С. Немченко. – Х.: Вид-во НФаУ: Золоті сторінки, 2016.

Додаткова:

1. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: Вид. 2006 року: [Міжнар. федерація бухгалтерів]: Пер. з англ. / Редкол.: Н.І. Гаєвська та ін. – К.: Аудиторська палата України, 2006. – 1144 с.

ТЕМА 4: «УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМИ РЕСУРСАМИ. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН»

Актуальність теми. Актуальність та необхідність вивчення управління трудовими ресурсами зумовлена тим, що умови ринкової економіки вимагають від підприємств підвищення ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції, робіт і послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом, активізації виробництва, ініціативи та інше. Управління трудовими ресурсами визнається однією з найбільш важливих сфер життя організації будь-якого рівня ієрархії, здатного багаторазово підвищити її ефективність, а саме поняття «управління трудовими ресурсами» розглядається в досить широкому діапазоні: від економіко-статистичного до філософсько-психологічного. Управління трудовими ресурсами – це спосіб побудови взаємозв'язків між рівнями управління і функціональними галузями, що забезпечує оптимальне за даних умов досягнення цілей організації.

I. Мета навчання:

Ознайомлення з діючими законодавчими актами з питань правового регулювання трудових відносин; засвоєння основних принципів та інструментарію управління трудовими ресурсами.

II. Кінцеві результати засвоєння теми

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми фармацевти/провізори – інтерни повинні:

знати: сутність основних понять і категорій у сфері правового регулювання управління персоналом; зміст нормативно-правових актів з управління персоналом;

вміти: аналізувати чинне законодавство у сфері управління персоналом; правильно застосовувати нормативний матеріал до конкретних відносин;

мати фахові (предметні) компетентності: здатність розробляти, впроваджувати та застосовувати підходи менеджменту у професійній діяльності аптечних, оптово-посередницьких, виробничих підприємств та інших фармацевтичних організацій.

III. Термін заняття 4 акад. години

IV. План проведення заняття

1. Організаційна частина:

Контроль відвідування. Ознайомлення фармацевта/провізора-інтерна з темою, метою та планом заняття. Визначення критеріїв оцінювання - **10 хвилин**

2. Вступна частина:

Контроль викладачем базісного рівня знань фармацевтів/провізорів-інтернів з даної теми на підставі їх самостійної підготовки к заняттю методом усного опитування або вхідного тест-контролю - **20 хвилин**

3. Основна частина:

Вивчення, конспектування, дискусія фармацевтів/провізорів-інтернів та пояснення викладачем найбільш важливих термінів, понять, певних проблематичних питань теми з використанням методичних рекомендацій для фармацевтів/провізорів-інтернів. Розбір і засвоєння графологічної структури теми - **60 хвилин**

4. Самостійна робота фармацевтів/провізорів-інтернів:

Виконання ситуаційних завдань з теми (2 завдання для виконання) та бліц-опитування. Індивідуальний контроль результатів рішення - **60 хвилин**

5. Заключна частина:

Заключний тестовий контроль знань та умінь з теми. Виставлення кожному фармацевту/провізору-інтерну оцінки – **20 хвилин**

Академічна перерва - **10 хвилин**

Разом - **180 хвилин**

V. Перелік контрольних питань

1. У чому полягає менеджмент трудових ресурсів

2. Що повинно враховувати управління трудовими ресурсами

3. Що передбачає концепція управління трудовими ресурсами.

4. Основні джерела регулювання трудових відносин.

VI. Графологічна структура теми

1. Управління трудовими ресурсами.

2. Кодекс Законів про Працю України.

3. Трудовий договір.

4. Колективний договір.

VII. Найбільш важливі термінологічні поняття та теоретичні питання теми

Законодавство; управління, трудові ресурси, правове регулювання, фармацевтичний працівник; аптечний заклад.

VIII. Завдання для самостійної роботи фармацевтів/провізорів-інтернів

Завдання 1.

На підставі чинного законодавства, а саме ч. 1 ст. 22 Закону України від 23.09.1999 р. №1105 «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» основні особливості оплати лікарняних під час карантину. Дані представити у таблиці 1.

Таблиця 1

№	Страховий Випадок	Оплата		Оплата лікарняних
		з 1 по 5 день	з 6 і до одужання	
1.	Працівники на період перебування в спеціалізованих закладах охорони здоров'я			
2.	Працівники на період перебування на самоізоляції			

3.	У зв'язку з відстороненням від роботи для осіб, робота яких пов'язана з обслуговуванням населення:	Ці особи були в контакті з інфекційними хворими			
4.		У разі неможливості здійснення тимчасового переведення на іншу роботу не пов'язану з ризиком поширення інфекційних хвороб			
5.		У разі захворювання дитини віком до 14 років			

Завдання 2.

Чинний Кодекс законів про працю був ухвалений у 1971 році. За останні півстоліття кодекс нажив уже 95 редакцій, а значна частина підзаконних актів, ухвалених на його основі було прийнято до 1991 р. Враховуючи свій досвід роботи, що би Ви запропонували внести до оновленого Кодексу законів про працю. Свої відповіді, зауваження та обґрунтування представити у таблиці 2.

Таблиця 2.

№	Пропозиції, зауваження	Обґрунтування
1.		
2.		
3.		
4.		

5.		
----	--	--

ІХ. Підсумковий контроль знань

1. Матеріальна відповідальність працівників – це один із видів юридичної відповідальності, що виражається в зобов'язанні працівників покрити цілком або частково матеріальний збиток, завданий з їхньої провини. Вкажіть ступінь матеріальної відповідальності у членів акціонерного товариства:

- A. внесками до статутного фонду
- B. у межах вкладів
- C. необмежена
- D. у межах акцій, які їм належать
- E. солідарна

2. В аптеках звільнені від будь-якого виду матеріальної відповідальності:

- A. провізор-інтерн
- B. бухгалтер
- C. завідувач аптеки
- D. касир
- E. фармацевт

3. Вкажіть який вид матеріальної відповідальності несе провізор (касир) аптечного підприємства?

- A. Колективну
- B. Індивідуальну
- C. Бригадну
- D. Адміністративну
- E. Кримінальну

4. Вкажіть, в якому випадку переоформляється угода про бригадну матеріальну відповідальність?

- A. Вибутті з колективу 30% членів від початкового складу
- B. Вибутті з колективу 25% членів від початкового складу
- C. Вибутті з колективу 50% членів від початкового складу
- D. Вибутті з колективу працівника
- E. Прийнятті до колективу працівника

5. Керівний персонал та інші працівники аптечних закладів повинні виконувати покладені на них обов'язки і мати відповідні повноваження та відповідальність для їх виконання згідно з:

- A. Посадовими інструкціями
- B. Штатним розкладом аптечного закладу
- C. Графіком виходу на роботу
- D. Документами про спеціальну освіту та підвищення кваліфікації
- E. Документами, що підтверджують правовідносини працівників із суб'єктом господарювання

6. В аптеках індивідуальна матеріальна відповідальність покладається на:

- A. провізора-інтерна
- B. бухгалтера
- C. провізора-аналітика
- D. провізора (касира)
- E. санітарку

7. В аптеках індивідуальна матеріальна відповідальність покладається на:

- A. завідувачів відділами аптеки, де немає можливості ввести колективну (бригадну) матеріальну відповідальність
- B. провізора-аналітика
- C. бухгалтера
- D. старших провізорів
- E. санітарку

8. Матеріальна відповідальність оформлюється:

А. договором

В. письмовою угодою, укладеною між працівником (працівниками) і аптекою

С. контрактом, укладеним між працівником (працівниками) і завідувачем аптеки

Д. в усній формі

Е. угодою, укладеною між працівниками аптеки

9. Відповідальність суб'єктів трудового права виявляється у двох її різновидах, а саме:

А. позитивний і ретроспективний (негативний)

В. ретроспективний і нейтральний

С. нейтральний і позитивний

10. Обов'язкові умови настання повної матеріальної відповідальності:

А. досягнення працівником 21 року

В. досягнення працівником 18 років

С. досягнення працівником 16 років

Д. такі умови законодавством не оговорюються

11. Обов'язкові умови настання повної матеріальної відповідальності:

А. досягнення працівником 21 року

В. укладання між працівником і роботодавцем договору про повну матеріальну відповідальність.

С. укладання між працівником і роботодавцем договору щодо будь-якого виду матеріальної відповідальності

Д. такі умови законодавством не оговорюються

12. Трудове право не дає загального визначення поняттю «договір». У якому законодачому акті є таке визначення?

- A. Цивільний кодекс України
- B. Кримінальний кодекс України
- C. Кодекс України про адміністративні правопорушення
- D. Про захист прав споживачів

13. Члени колективу (бригади) звільняються від відшкодування збитків у разі:

- A. У разі звільнення працівників
- B. коли буде встановлено, що збитки спричинені не за їх вини (наприклад, стихійне лихо, крадіжка)
- C. якщо працівник під час встановлення даного факту, перебуває у відпустці
- D. якщо працівник під час встановлення даного факту, перебуває на лікарняному

14. Члени колективу (бригади) звільняються від відшкодування збитків у разі:

- A. У разі звільнення працівників
- B. коли будуть встановлені конкретні винуватці виявлених збитків з числа колективу (бригади)
- C. якщо працівник під час встановлення даного факту, перебуває у відпустці
- D. якщо працівник під час встановлення даного факту, перебуває на лікарняному

15. Розмір усіх відрахувань при кожній виплаті заробітної плати не може перевищувати:

- A. 20%
- B. 25%

- C. 30%
- D. Не визначено
- E. 40%

16. Розмір усіх відрахувань за встановленими збитками при кожній виплаті заробітної плати у випадках, окремо передбачених законодавством становить:

- A. 10%
- B. 15%
- C. 25%
- D. не визначено
- E. 50%

17. Заподіяна колективом шкода підприємству, яка підлягає відшкодуванню:

- A. розподіляється між членами колективу рівними частинами
- B. розподіляється між членами колективу рівними частинами і сплачується за повний період роботи кожного окремого працівника
- C. визначається судом
- D. розподіляється між членами колективу пропорційно місячній тарифній ставці (посадовому окладу) і фактично відпрацьованому часу за період від останньої інвентаризації до дня виявлення шкоди
- E. розподіляється між членами колективу за персональною згодою

18. Хто може бути включеним до складу колективу як матеріально відповідальна особа з обмеженою відповідальністю за можливі збитки?

- A. У випадку, коли деякі з цих працівників беруть участь у прийманні, виготовленні, зберіганні і відпуску товарно-матеріальних цінностей, вони (крім тих, що не досягли вісімнадцятирічного віку)
- B. У випадку, коли деякі з цих працівників беруть участь у прийманні, виготовленні, зберіганні і відпуску товарно-матеріальних цінностей, вони (крім тих, що не досягли шістнадцятирічного віку)

С. бухгалтер підприємства

Д. санітарка

19. Ким розглядаються трудові спори з визначення відповідальності за фактом заподіяної шкоди?

А. Трудовим колективом

В. Комісією, призначеною адміністрацією

С. Комісією по трудових спорах, судами

Д. Профкомом організації

Е. Власником (роботодавцем) і профкомом

20. Класифікація видів матеріальної відповідальності:

А. повна

В. обмежена

С. повна, обмежена, підвищена

Д. повна, підвищена

Е. повна, обмежена, часткова

Х. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації для провізорів-інтернів з даної теми

2. Лекційний матеріал у вигляді презентації (на електронних ресурсах кафедри)

3. Відеолекції на порталі відео лекцій університету

4. Нормативно-законодавчі акти

XI. Рекомендована література:

Основна:

1. Конституція України [Електронний ресурс]: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (із зм. і доп.) / Верховна Рада України. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%>.

2. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс]: Закон України, Кодекс від 10.12.1971 № 322-VIII (із зм. і доп.) / Верховна Рада УРСР .- Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.

3. Про освіту [Електронний ресурс]: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (із зм. і доп.) / Верховна Рада УРСР .- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

4. Про професійну (професійно-технічну освіту) [Електронний ресурс]: Закон України від 10.02.1998 № 103/98-ВР (із зм. і доп.) / Верховна Рада УРСР. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>.

5. Про вищу освіту [Електронний ресурс]: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII (із зм. і доп.) / Верховна Рада УРСР .- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

6. Про охорону праці [Електронний ресурс]: Закон України від від 14.10.1992 № 2694-XII (із зм. і доп.) / Верховна Рада УРСР .- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>. Конвенції та рекомендації Міжнародної організації праці (МОП)

7. Конвенція 81 від 1947 р. “Про інспекцію праці в промисловості і торгівлі”.

8. Рекомендація 81 від 1947 р. “Про інспекцію праці”

9. Конвенція 88 від 1948 р. “Про організацію служби зайнятості”.

10. Рекомендація 117 від 1962 р. “Про професійне навчання”.

11. Конвенція 122 від 1964 р. “Про політику у сфері зайнятості”.

12. Конвенція 154 від 1981 р. “Про сприяння колективним переговорам”.

Додаткова:

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я [Електронний ресурс]: Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII (із зм. і доп.) / Верховна Рада України- Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2801>.

2. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення [Електронний ресурс]: Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII (із зм. I доп.) / Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>